

FRUKOSTSAMTAL – GÖRAN PERSSON OCH JAN-ÅKE JONSSON

2007-07-10, Almedalen

Medverkande

Göran Persson, före detta statsminister och ordförande i oljekommissionen
Jan-Åke Jonsson, VD för SAAB Automobile
Susanna Popova, journalist (moderator)

Referat:

Bertil Moldén inledde med att informera om att Göran Perssons plan var försenat, beskedet mottogs med stort tålamod.

Göran Persson anlände därefter med ett stort uppbåd journalister i släptåg, varefter Bertil Moldén åter tog till orda och redogjorde för en kort fakta om bilindustrin i Sverige innan han presenterade deltagarna. Han påminde också åhörarna om att Göran Persson sjöng bilens lov på Stockholms bilsalong för några år sedan, och att han även dessförinnan insett bilens fördelar.

Bertil Moldén förklarade också att det var i rollen som ordförande i oljekommissionen som Göran Persson blivit inbjuden och betonade det goda samarbete bilindustrin haft med den.

Därefter gavs ordet till Susanna Popova som hälsade alla välkomna, och meddelade att det var dubbelt så många närvarande mot det beräknade. Hon hälsade också Jan-Åke Jonsson välkommen till sin första Almedalsvecka och frågade hur det kändes.

- Jag tycker att det är intressant, det är många välbesökta seminarier vilket är kul, sade Jan-Åke Jonsson.

Även Göran Persson hälsades välkommen till sitt första år som "civil" i Almedalen, han betydade dock att det kändes ungefär som vanligt.

Sedan riktade Susanna Popova en uppmaning till journalistkåren om att inte ställa frågor om Mona Sahlin, eller andra politiska frågor som inte rör transporter och miljö.

- Det här är ingen så kallad pressträff, men det kan hända att Göran Persson svarar på den typen av frågor efteråt, sade hon.

Därefter inleddes seminariet med en allmän fråga om bilens betydelse i samhället.

Göran Persson inledde med att förklara att bilen inte är någonting som politiker kan vifta bort.

- För vanligt folk har bilen betytt oerhört mycket, jag är gammal nog för att ha växt upp med cykel. Vi som hade cykel vi kom sju kilometer medan andra, med bil, såg världen, sade Göran Persson.

Göran Persson kom också med en personlig betraktelse över vad bilens intåg i hans familj betydde, och menade att det är en klassfråga innan han riktade ett varningens finger för framtiden.

- Bilen är en del av vår vardag. Jag är rädd för en utveckling där vi bortser från teknikutvecklingen och straffar ut bilen med skatter, då blir det de som har råd som kan ha bil. Och det är inte praktiskt med bara cykel om man bor på landet, har barn eller är egen hantverkare, sade Göran Persson.

Efter Göran Persson fortsatte Jan-Åke Jonsson resonemanget.

- De senaste åren har vi haft en fantastisk utveckling på miljötekniksidan. Jag vill inte påstå att tekniken är problematiken egentligen, i Sverige har vi tagit täten vad gäller att hitta bättre alternativ för att möta koldioxidutsläppen. Detta är en resa som vi i västvärlden vaknat lite sent till, men om vi nu satsar på de alternativ som finns och lär oss av de misstag vi begått så får vi en positiv utveckling där vi om 20-30 år har en helt annan bilpark än idag. Men då kan vi inte bara vänta.

I dagsläget menar Jan-Åke Jonsson att vi fokuserar på alternativa bränslen, vi vill prata om allt här och nu, men samtidigt måste vi förbättra dagens bensin- och dieselmotorer för att förbättra resan istället för att måla in oss i ett hörn.

- Det finns inte bara en lösning på miljöproblemet, vi måste vara öppna för förslag, sade Jonsson.

Göran Persson instämde.

- Vi vet inte hur detta slutar, vi underskattar kraften i klimatförändringarna. Det är ett skifte som vi nu ser, och som är synligt. Inom några år kan vi stå framför en våldsam konsumentrevolution, därför är det bra att bilindustrin anstränger sig. Sverige är det land i världen som är mest beroende av bilproduktion, fordonsproduktionen i Sverige är ryggraden i vår ekonomi och hela Västsverige är beroende av den. Följer vi inte med i utvecklingen kan det få enorma konsekvenser.

Göran Persson berättade sedan om utvecklingen genom att berätta att han alltid kört SAAB fram tills han fick en hustru med Volvo-tjänstebil.

- Men vi skall fram till 0,3 eller 0,4 liter milen. Då kanske vi kan använda bensinen ett tag till Vi är ett land där det växer utan konstbevattning, vi har en värld där vi kan få enorma problem med att få det att växa, men i Sverige kan vi båda delar.

Susanna Popova följde upp Göran Perssons resonemang med frågan om inte marknaden skulle kunna lösa både miljön och prestandan?

- När klimatförändringarna pågår har vi ännu inte sett effekterna av dem. Marknaden kommer att verka successivt. Marknaden kommer inte åt frågan förrän klimatproblemen är ett faktum, till dess behövs politiska styrmedel, svarade Göran Persson.

Jan-Åke Jonsson fortsatte resonemanget ur industrins synvinkel.

- Utvecklingen drivs åt rätt håll. Sverige och förra regeringen skall ha heder för att ha påbörjat den förändring som vi ser i dagens Sverige. I juni var över 17 procent miljöbilar. Dels beroende på att folk vill vara miljömedvetna, men lika mycket på grund av ekonomiska incitament. Vi skulle inte klarat av 17 procent utan politiska styrmedel. Men det måste finnas kontinuitet i politiken, och även skrotningspremien ett steg i rätt riktning.

Susanna Popova kommenterade sedan Andreas Carlgrens uttalande om en bensinskatt på 20 kronor per liter och undrade naturligtvis vad Göran Persson och Jan-Åke Jonsson hade för tankar kring det.

- Det är helt orealistiskt, bestraffning är dåligt. Regeringen borde istället premiera de som väljer miljöbilar, sade Jan-Åke Jonsson.

- Jag vill inte ha dessa nivåer, för då blir bilismen en fråga för de som har råd. Det är oerhört viktigt att vi har miljöalternativ. För att bensinpriset hamnar på dessa nivåer behöver inte bero på skatt, det kan bero på globala faktorer såsom Irak. Därför måste vi utveckla denna utveckling, och en lösning kan vara den svenska skogen, fortsatte Göran Persson.

Susanna Popova frågade då Göran Persson om inte biltullarna var en tydlig klassmarkör, vilket han inte menade.

- Det är svårt att hålla isär två frågor. Det går att göra både och. Kollektivtrafiken är utbyggd i Stockholm men för den saks skull skall man inte jaga folk i Norrland, sade Göran Persson.

Susanna Popova fortsatte med att ta ett exempel på en positiv utveckling, etanolbilar. Hon frågade Jan-Åke Jonsson hur det egentligen gick till att utveckla dem.

Jan-Åke Jonsson svarade att SAAB medvetet satsat stort på etanol, 80 procent av deras etanolmarknad finns i Sverige.

- SAAB-kunder är progressiva och tar miljöfrågorna på allvar. Men vi hade tur med timingen. Det påverkar både SAAB och Sverige som varumärke att vi ligger i framkant av miljöutvecklingen.

- Men det Sverige som är beroende av bilparken och industrin är oroliga, fortsatte Susanna Popova.

- Jag är också orolig för svensk bilindustri, till exempel Trollhättediskussionen. Bilindustrin är inte garanterad, det råder brutal konkurrens och vi behöver förutsättningar i Sverige som gör att vi kan konkurrera annars har vi en stor risk. Vi ligger inte mitt i marknaden vilket medför dyra kostnader för att få ut den färdiga produkten. Vi måste driva frågan om att vara konkurrenskraftiga, till exempel förutsättningarna för underleverantörer att etablera sig i Sverige. Vi behöver en god logistik med utbyggd infrastruktur såsom Trollhättepaketet. Mitt ansvar är att se till att det går bra för SAAB och GM, inte att skapa arbetstillfällen, sade Jonsson.

- Stämmer det verkligen?, undrade Susanna Popova.

Göran Persson svarade på Susanna Popovas fråga.

- Det viktiga är att folk har ett jobb att gå till, att man kan göra en arbetsinsats, att man kan betala skatt, vilket går trots en ökad internationell konkurrens. Vi befinner oss i ett läge av läge av starka strukturförändringar, men vi vet inte om det kommer att gå bra. Politiken kan hjälpa till med infrastruktur och forskning, men jag betackar mig för den dagen då vi måste gå in i enskilda företag. När vi väl slår till bromsen, då kan det vara för sent, svarade Göran Persson.

Susanna Popova bytte ämne och frågade vad deltagarna trodde om EUs klimatmål.

- Inte särskilt dramatiskt, men vi måste vänja oss vid att förstå. Det är tekniskt möjligt att nå dit och de som når dit först vinner, sade Göran Persson.

- Mål ger en vilja att förändra, det måste finnas en vilja att förändra. Utsläppsminskning måste vara separerad mellan fossilt och ickefossilt, man kan inte dra dem båda över en kam. Delar man inte på det kan inriktningen bli helt fel, vi måste bli lite smartare i hur vi

sätter de här målen. Som privatpersoner är det oerhört viktigt att vi tar oss an de här miljömålen, menade Jan-Åke Jonsson.

- En liten varning. Även de bilar vi kommer att utveckla på andra bränslen måste bli mer energieffektiva. Vi måste få ut mer av bränslet, och inte invaggas i säkerhet med långa utsläpp av koldioxid och därför brassa på. Jag åkte hit i en vätgasbil. Vi måste börja producera alternativa bränslen och låta hundra blommor blomma, fortsatte Persson.

Susanna Popova frågade om deltagarnas syn på stöd till forskning, och Jan-Åke Jonsson svarade snabbt.

- I samband med Trollhättepaketet, satsade man på forskning, till exempel med länkar till högskolor, vilket dragit till sig intresse från GM. Det var en fantastisk satsning som var helt rätt. Jag önskar dock en långsiktighet i det hela, detta var ett 3-årsprogram, men här har Sverige möjlighet att dra till sig både kompetens och intresse.

Göran Persson instämde.

- Det tycker jag också. Det finns ingen anledning för statsmakterna att vara njugga och låta bli bra projekt. Detta är en sektor man skall satsa på utan att komma in i konflikt, den gröna motorn som håller på att utvecklas är ett bra exempel. Människor som färdas i bilen måste också färdas säkert

Susanna Popova återvände till Göran Perssons tidigare tes om skogen som potential källa till andra bränslesorter.

- Förädlingsvärdet i skogen är inte så högt, har vi fromma förhoppningar?

- Vindkraften ökar i betydelse, där vi närmar oss Tysklands nivå. Potentialen finns i Sverige. Det är klart att det blir konkurrens om råvarorna i skogen, det är bra både för skogsindustrin och för miljön. Råvaran stiger i pris, likaså elen. Vi har haft fallande priser på skogsleveranser, det är först nu som det vänder uppåt och det är bra, för det ger signaler att producera skog. Vi har massor av anledningar att höja produktionen och odla mer skog. Landet skulle kunna växa ännu mer, så att det knarkar i skogen. Då räcker det till både energiproduktion och till massa. Lite pengar till teknikutveckling och lite stöd till entreprenörer i vad som skulle kunna bli en framtidsbransch, sade Persson.

Susanna Popova frågade vidare.

- Vi har målet att till 2020 brutit oljeberoendet, tror du verkligen på det Göran Persson, undrade hon?

- Det är möjligt, men det beror på vad som görs. Det är en djärv målsättning som inte bara är hänvisad till fossilt bränsle. Vi kommer att klara värmen till bostäder, industrin kan märkbart reducera sin förbrukning men vissa delar kommer fortfarande att behöva oljan. Om vi 2020 har den satsen att bilindustrin bara säljer produkter som är fossilfria är vi på väldigt god väg.

Bertil Moldén ställde därefter en fråga om framtidens bränsleförbrukning, hur kommer bränsletillgången att se ut om 5 – 10 år?

- Etanol som produceras av spannmål går inte i det långa loppet. Då får vi kraftigt stigande spannmålspriser. Kanske kan det ersättas av etanol från skogen, där det finns gott om potential. Vätgasen kanske växer, det beror på hur produktionen av el blir, det är ingen vits om kolkondens blir svaret. Hittar vi ett sätt att utnyttja el, vind, sol och vatten är elen en möjlighet. Då är elsystemet sorgligt illa utnyttjat nattetid och den effekten som

inte tas i anspråk kan bli möjlig för bilindustrin att utnyttja. Även hybrider kommer att finnas där.

Bertil Moldén fortsatte att fråga om gas, kommer det att vara ett alternativ?

- Att använda naturgas är att ersätta ett fossilt bränsle med ett annat, vilket medför en och annan problematisk tanke som man bör tänka. Dessutom är jag inte lockad av en rysk gasledning genom Östersjön ens om det handlar om att försörja bilarna, svarade Göran Persson.

Jan-Åke Jonsson hade en delvis annorlunda syn på framtiden.

- Biodiesel, hybrider och elbilar kommer att öka i framtiden. Men det viktigaste är att vi sätter i gång med det här. Det är en fråga om information och utbildning. Många frågar oss vad vi tror, för att det saknas information som inte är populistiska, extrema uppfattningar. Information och utbildning är en underskattad källa, sade han.

Därefter lämnades ordet till Kenneth Winsborg, talesman för bensinskatteuppror.se, som dels passade på att överrätta sin bok till Göran Persson, dels passade på att ställa en fråga.

- Varför inte se till konsumenterna som behöver bilen och sänka bensinskatten helt enkelt, undrade han.

- Jag känner Kenneth Winsborgs aktiveter väl. Jag har upplevt många sådana här opinioner under min tid som politiskt aktiv och det senaste bensinskatteupproret var kraftlöst, Kenneth. Det var det därför att folk har börjat förstå sambandet med bensin, koldioxid och miljö. Bilen har börjat bli för de som har råd och det kan komma ett våldsamt konsumenttryck som gör att det måste komma bensinsnåla bilar, det kommer att ställas krav på politikerna, svarade Göran Persson.

Henric Borgström fick därefter tillfälle att ställa en fråga till Göran Persson.

- Du besökte förra sommaren Volvos miljöbilstält, diskuterade du då biogasbilar med Ford? De lade ju ner gasbilssatsningarna kort därefter.

- De var inriktade på säkerhet, men sen tog Volvo beslutet att gå ur, dock med viss vanda. Vi hade i Västsverige stora infrastruktursatsningar på biogas. Men jag förde själv inga samtal med Arp. Jag beklagar detta. Att vara bäst på säkerhet och miljö är oslagbart.

Bertil Moldén följde upp med en tredje fråga.

- Ni talar om Plug-in-hybrider och elbilar, kan kärnkraften komma tillbaka till Sverige?

- Vi har kärnkraft, en välutvecklad kärnkraft och vi är mer beroende av den än vad andra är av sin, med konkurrens från fransmännen. Den kommer att finnas tills vi finner ersättningar, problemet är att den är storskalig. Vi skall satsa på att producera el på ett mer småskaligt sätt, vindkraft är attraktivt och även el i våra fjärrvärmeverk.

Susanna Popova upprepade frågan om Sverige verkligen kommer att lyckas bryta sitt oljeberoende innan 2020?

Jan-Åke Jonsson svarade.

- Vi är på god väg att ta oss mot en annorlunda bilpark, med bilar som går på alternativa bränslen, där jag tror att etanolen är en vinnare. Vi rör oss också mot ett annat beteende vad gäller hur man både köper och använder bilen. Det är inte en teknisk fråga utan en beteendefråga, Det som kommer att vara väldigt styrande i om vi lyckas uppnå

oljekommissionens mål är att vi köper bilar med alternativa bränslen och med mindre motorer, samt ändrar hur vi kör och hur vi använder bilen.

Susanna Popova avslutade glatt med att konstatera;
- Vi tror inte på förbud mot bilen och att äta choklad.